

PODSTAWY EKONOMII I FINANSÓW

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z podstaw ekonomii i finansów, wynikające z realizowanego programu nauczania

Program: Modyfikacja programów nauczania z zakresu ekonomii oraz edukacji finansowej dla przedmiotu Podstawy ekonomii i finansów opracowanych przez wydawnictwo EKONOMIK Jacka Musiałkiewicza „Ekonomia w zarysie” i Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości „Moje finanse”

Podręcznik: Grzegorz Kwiatkowski, *Ekonomia w zarysie*, wyd. Ekonomik

ZAKRES PODSTAWOWY

Przyjmujemy, że uczeń spełnia wymagania na ocenę wyższą, jeśli spełnia jednocześnie wymagania na ocenę niższą oraz dodatkowe wymagania. Proponujemy zatem:

Wymagania na ocenę dopuszczającą

Wymagania na ocenę dostateczną zawierają wymagania na ocenę dopuszczającą

Wymagania na ocenę dobrą zawierają wymagania na ocenę dostateczną I dopuszczającą

Wymagania na ocenę bardzo dobrą zawierają wymagania na ocenę dobrą, dostateczną i dopuszczającą

Wymagania na ocenę celującą zawierają wymagania na ocenę bardzo dobrą, dobrą, dostateczną i dopuszczającą

KLASA 1

PÓLROCZE I

Tematyka: Ekonomia w skrócie; Ekonomia jako nauka; Narzędzia ekonomisty; Działanie rynku; Elastyczność

Stopień	Wymagania edukacyjne
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje podstawowe definicje (ekonomia, popyt, podaż, rynek, zasoby, koszt alternatywny). • Wymienia przykładowe zasoby i czynniki produkcji. • Odczytuje proste informacje z wykresów popytu i podaży. • Rozpoznaje, czy zmiana dotyczy popytu, czy podaży. • Wskazuje przykłady dóbr podstawowych i luksusowych.
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia różnicę między mikro- a makroekonomią. • Tłumaczy, jak działa rynek konkurencyjny. • Rozróżnia zmianę wielkości zapotrzebowania od zmiany popytu. • Oblicza proste wartości względne i procentowe; odczytuje dane z tabel/wykresów. • Podaje czynniki wpływające na elastyczność cenową popytu i podaży.
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje proste sytuacje rynkowe, wskazując skutki zmian popytu lub podaży. • Interpretuje wykresy (zmiany cen, ilości, elastyczności). • Oblicza elastyczność cenową popytu i utarg całkowity (proste przykłady). • Wyjaśnia rolę racjonalności i kosztu alternatywnego w decyzjach. • Wskazuje i opisuje przykłady efektów zewnętrznych lub zawodności rynku.
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Samodzielnie analizuje sytuacje gospodarcze, wykorzystując model popytu i podaży. • Wyjaśnia przyczyny zjawisk (np. zmiany wartości pieniądza, wzrostu cen). • Interpretuje dane ekonomiczne z raportów lub roczników. • Porównuje typy dóbr (normalne, podrzędne, substytuty, komplementarne). • Wyjaśnia konsekwencje cen kontrolowanych i interwencji państwa.
Celujący	

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwiązuje zadania problemowe na danych rzeczywistych. • Ocena skuteczności interwencji państwa na podstawie argumentów ekonomicznych. • Przygotowuje analizę przypadku (case study) rynku towaru/usługi. • Formułuje własne wnioski i rekomendacje.
--	---

PÓŁROCZE II

Tematyka: Elastyczność; Konsument; Przedsiębiorstwo; Formy rynku; Rola państwa w gospodarce

Stopień	Wymagania edukacyjne
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje definicje: konsument, przedsiębiorstwo, monopol, konkurencja. • Rozumie ograniczenie budżetowe i pojęcie budżetu. • Wymienia podstawowe formy rynku. • Zna przykłady przedsiębiorstw różnych typów.
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • Odczytuje proste wykresy: krzywa obojętności, linia budżetowa. • Wskazuje różnice między konkurencją a monopolem. • Wyjaśnia podstawowe role państwa w gospodarce (ramy prawne, podatki, dobra publiczne). • Oblicza zysk przedsiębiorstwa z danych liczbowych. • Podaje przykłady zawodności rynku.
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje optimum konsumenta i zmiany dochodu/cen na wykresie. • Charakteryzuje formy rynku i porównuje ich cechy. • Wyjaśnia asymetrię informacji i rodzaje dóbr (publiczne, klubowe, prywatne). • Przedstawia skutki działań antymonopolowych i regulacji państwa.
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje działanie przedsiębiorstw w różnych strukturach rynkowych. • Omawia wpływ bodźców ekonomicznych na zachowanie konsumenta i firmy. • Proponuje sposoby internalizacji efektów zewnętrznych. • Ocena polityki państwa wobec monopoli i konkurencji (przykłady).

Celujący	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje przypadki rynkowe (oligopol, kartel, dumping). • Łączy teorię z realnymi problemami gospodarczymi. • Przygotowuje mini–projekt/analizę rynku wybranego produktu.
----------	--

KLASA 2

PÓŁROCZE I

Tematyka: PKB; wzrost gospodarczy; cykle; rynek pracy

Stopień	Wymagania edukacyjne
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • Zna definicje: PKB, inwestycje, konsumpcja, eksport netto. • Wymienia rodzaje bezrobocia. • Podaje czynniki wzrostu gospodarczego.
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia różnicę między PKB nominalnym a realnym. • Odczytuje dane o bezrobociu i PKB z tabel/wykresów. • Wskazuje fazy cyklu koniunkturalnego. • Wyjaśnia skutki bezrobocia.
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje wskaźniki makroekonomiczne (PKB, stopa wzrostu, bezrobocie). • Wyjaśnia przyczyny kryzysów gospodarczych. • Omawia rolę instytucji (stabilność, regulacje). • Charakteryzuje politykę fiskalną i monetarną.
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Porównuje mierniki dobrobytu (HDI, HPI, GPI itp.). • Analizuje przyczyny różnic w rozwoju między krajami. • Omawia zależności między inflacją, wzrostem, bezrobociem. • Wyjaśnia wpływ automatyzacji i technologii na rynek pracy.

Celujący	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje cykle koniunkturalne na przykładach historycznych/współczesnych. • Interpretuje samodzielnie raporty (np. GUS, OECD). • Przygotowuje analizę wybranego problemu rynku pracy.
----------	--

PÓŁROCZE II

Tematyka: Pieniądz; inflacja; systemy gospodarcze; gospodarka globalna

Stopień	Wymagania edukacyjne
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje definicje: pieniądz, inflacja, bank centralny, globalizacja. • Wymienia funkcje pieniądza.
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • Rozróżnia politykę ekspansywną i restrykcyjną. • Zna rodzaje pieniądza i historyczne przykłady. • Podaje cechy gospodarki rynkowej i nakazowej. • Wyjaśnia korzyści z handlu międzynarodowego.
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia narzędzia banku centralnego (stopy, rezerwy, OMO). • Charakteryzuje inflację i jej skutki. • Omawia przewagę komparatywną i absolutną. • Charakteryzuje modele systemów gospodarczych.
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia kreację pieniądza i wpływ polityki monetarnej na gospodarkę. • Analizuje szanse i zagrożenia globalizacji. • Ocenia skutki inflacji/deflacji dla gospodarki. • Porównuje efektywność systemów gospodarczych.
Celujący	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje zjawiska globalne (kryzysy, handel, migracje). • Porównuje systemy gospodarcze w czasie.

	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowuje debatę/prezentację nt. globalizacji.
--	---

KLASA 3

PÓŁROCZE I

Tematyka: świat finansów; banki; mój budżet

Stopień	Wymagania edukacyjne
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje definicje: finanse, bank, konto, kredyt, lokata. • Zna podstawowe instytucje finansowe. • Rozumie rolę budżetu domowego.
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • Odczytuje parametry ofert bankowych (oprocentowanie, RRSO). • Rozróżnia kredyt od pożyczki. • Tworzy prosty budżet osobisty. • Wyjaśnia wpływ inflacji na oszczędności.
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje oferty banków i wybiera najkorzystniejszą opcję. • Oblicza koszty kredytu i zysk z lokaty. • Wyjaśnia znaczenie stabilności sektora finansowego. • Omawia zależność aktywność zawodowa — emerytura.
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje ryzyka finansowe i sposoby ich ograniczania. • Charakteryzuje rolę NBP i jego wpływ na gospodarkę. • Wskazuje różnice między funduszami inwestycyjnymi i emerytalnymi. • Wyjaśnia wpływ zmian gospodarczych na budżety.
Celujący	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowuje kompleksowy plan budżetu wraz z analizą ryzyka. • Analizuje zmiany stóp procentowych i ich skutki.

	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretuje złożone dokumenty finansowe (umowy, oferty).
--	---

PÓLROCZE II

Tematyka: Bezpieczeństwo finansowe; inwestowanie; moje inwestycje

Stopień	Wymagania edukacyjne
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia rodzaje zagrożeń finansowych (oszustwa, phishing, lichwa). • Podaje przykłady produktów inwestycyjnych.
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznaje bezpieczne i niebezpieczne oferty. • Oblicza proste zyski z inwestycji (lokata, obligacja). • Zna pojęcie dywersyfikacji.
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje klauzule umów i ryzyka inwestycji. • Klasyfikuje aktywa wg poziomu ryzyka. • Porównuje oferty funduszy i domów maklerskich. • Ocenia swoją zdolność kredytową/inwestycyjną.
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • Oblicza wartość obligacji przed wykupem. • Omawia strategie inwestycyjne (krótkie i długie horyzonty). • Wyjaśnia działanie rynku kapitałowego i wskaźników giełdowych. • Wskazuje czynniki opłacalności inwestycji.
Celujący	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzy portfel inwestycyjny z uzasadnieniem wyborów. • Przeprowadza obliczenia i symulacje (zysk/strata, ryzyko). • Analizuje instrumenty pochodne i złożone inwestycje.